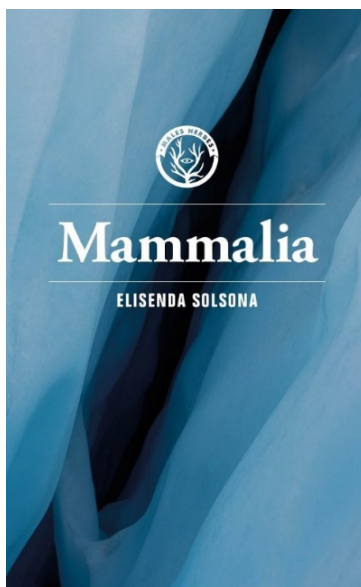

La cruesa de la (no)maternitat

Autoria: Elisenda Solsona

Títol: *Mammalia*

Editorial: Males Herbes, Barcelona, 2024

365 pàgines

“Si no tinc fills, qui em cuidarà quan sigui gran?”. Aquesta por tan humana i tan utilitarista és la que mou alguns dels personatges de la primera novel·la d’Elisenda Solsona, *Mammalia*, una obra crua, intimista i delicada, amb la prosa poètica però també directa i propera a què ens té acostumades l’autora.

Solsona -especialment coneguda per haver publicat el magnífic recull de relats de ciència-ficció i terror *Satèl·lits* (2019)- signa una història protagonitzada per la Cora, una nena de 8 anys que es perd en una excursió en bicicleta durant uns dies de vacances a la Catalunya Nord. Així, arriba a una cova on troba una sort de pintures rupestres que li són familiars i que desperten en ella records amagats. Adoptada als tres anys, la nena té grans llacunes a la memòria que ara busca emplenar per entendre’s a ella mateixa.

A partir d’aquest moment, l’autora ens endinsa en un relat cru i, en ocasions, terrorífic, sobre la recerca de la identitat pròpia i sobre la no-maternitat, tant voluntària com forçosa. La investigació de la Cora ens dibuixarà un món molt més distòpic i colpidor del que havíem intuït en un principi sota la premissa que, en la societat que dibuixa

Solsona, només un percentatge ínfim de les dones són fèrtils. La maternitat, llavors, escapa de l'àmbit íntim i familiar per convertir-se en un debat públic, quasi en una obligació ètica i social.

La mateixa escriptora explica que *Mammalia* va néixer d'una experiència personal però es va convertir en una obra totalment fictícia, sense cap concessió a l'autoficció. Tampoc no la necessita pas: el realisme de la història aconsegueix que les lectores i lectors hi empatitzem ben aviat. No només això, sinó que el tint distòpic del relat sovint queda eclipsat per les situacions i problemàtiques que s'hi descriuen i que funcionen com un clar mirall de les que trobem a la nostra societat: infertilitat, pressió social per ser mare, ventres de lloguer, nens consumits com a productes... De fet, com a bona autora de terror, Solsona sap que sovint les situacions que més ens aterren provenen, precisament, de la nostra quotidianitat. I què pot ser més esfereïdor que la maternitat i tot allò que l'envolta?

L'autora ens parla, aquí, de clíniques de lloguer, de deshumanització de les persones gestants, de mercantilització dels nadons a través de clíniques de luxe... Nadons que no només es converteixen en productes, sinó que han de ser perfectes perquè, a *Mammalia*, els nens amb malformacions o problemes de salut són rebutjats, com si es tractés d'articles que no es poden comercialitzar degut a alguna errada al procés de fabricació.

I, de la mà del comerç de nadons, hi trobem la infertilitat. Una problemàtica generalitzada que posa en perill el futur de l'espècie humana i provoca que la pressió social que reben les dones respecte a la seva maternitat arribi a quotes impensables. De la mateixa manera que ocorre amb la frustració davant la certesa de no poder tenir fills. Solsona dona així visibilitat a una qüestió sovint amagada, que es pateix en silenci i, sobretot, en la intimitat com, històricament, ha estat el cas de tants aspectes relacionats amb la salut de les dones. Però, a més, l'escriptora ens deixa un altre interrogant que poques vegades es debat i que té difícil resposta: com es distingeix el desig real de ser mare de la pressió social?

Tanmateix, com avançava, *Mammalia* no és només una novel·la sobre la (no)maternitat i les seves implicacions a nivell vital i psicològic, tot i que el tema hi ocupi un lloc central:

la identitat o, millor dit, la recerca de la pròpia identitat, és el segon leitmotiv de l'obra. Com explica la mateixa autora, "el passat ens limita: si no saps d'on vens, potser tampoc saps on vas". Això és justament el que li ocorre a la Cora, que converteix la recerca dels seus orígens en el motor de la història i en el fil del que, com a lectores, volem estirar per descobrir més secrets del món que ens planteja, tan familiar i, alhora, tan llunyà. Però aquesta limitació afecta també a la societat en què es mou la Cora, un món condemnat a cometre els mateixos errors una vegada i una altra, mentre s'entesta a ignorar el seu passat de destrucció sistèmica del medi ambient.

Precisament, la natura és un dels aspectes més fascinants de *Mammalia*, mitjançant la construcció d'escenaris i paisatges. Les descripcions d'Elisenda Solsona, poètiques i acurades, converteixen l'atmosfera del llibre en quelcom gairebé palpable físicament. L'entorn, pertorbador i inquietant, es converteix en un personatge més de la novel·la, un aspecte comú, de fet, a molts dels seus relats.

En aquest cas, però, Solsona transforma aquest element en una part cabdal de la història gràcies al treballat simbolisme de l'obra: coves, volcans i grutes no només són els tortuosos camins que han de recórrer els protagonistes, sinó que ens recorden les cavernes del nostre propi cos i els secrets que hi amaguen. Tot plegat, un trencaclosques de paraules, imatges i sensacions que encaixa a la perfecció. Un engranatge ben engreixat i construït amb precisió de rellotger.

De fet, Solsona explica sovint que és molt perfeccionista i, per això, ho passa malament escrivint. Val a dir que aquest esforç per arrodonir els relats paga la pena. Per això, només podem esperar que l'autora pateixi una mica més per portar-nos aviat una altra història tan colpidora i ben travada com aquesta.

Mariló Àlvarez Sanchis